

| Scheidingsprestaties overheidsgedomineerde afvalbedrijven op een rij

Ranking onderschrijft pleidooi aparte doelstelling G4

Overheidsgedomineerde bedrijven hebben doorgaans veel invloed op keuzes die gemeenten maken rond afval verminderende maatregelen. Dat die gemeenten de Vangdoelstelling voor 2020 niet en masse gaan halen, hebben we al aangetoond. Maar hoe zit het eigenlijk met de prestaties van die inzamelbedrijven zelf?

Het valt niet te verwachten dat de overheidsdoelstelling om de hoeveelheid restafval in Nederland te reduceren tot gemiddeld 100 kilogram per inwoner in 2020 wordt gehaald. Dat maakte ons artikel in vakblad nummer 7 van november 2017 duidelijk. De prognose in het stuk was afgeleid uit gegevens van de 394 gemeenten in Nederland in 2015 (inmiddels 380). Het betrof gegevens over de hoeveelheid afval per inwoner en de maatregelen die gemeenten hebben genomen, of voornemens zijn te nemen, om de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner te reduceren. Op basis van de opgebouwde database en het analysemodel dat wij ontwikkelden is het ook mogelijk om de actuele en te verwachten ontwikkeling van de hoeveelheid restafval bij overheidsgedomineerde inzamelbedrijven aan te geven. Deze bedrijven hebben doorgaans veel invloed op de keuzes die gemeenten (willen) maken wat betreft restafval reducerende maatregelen.

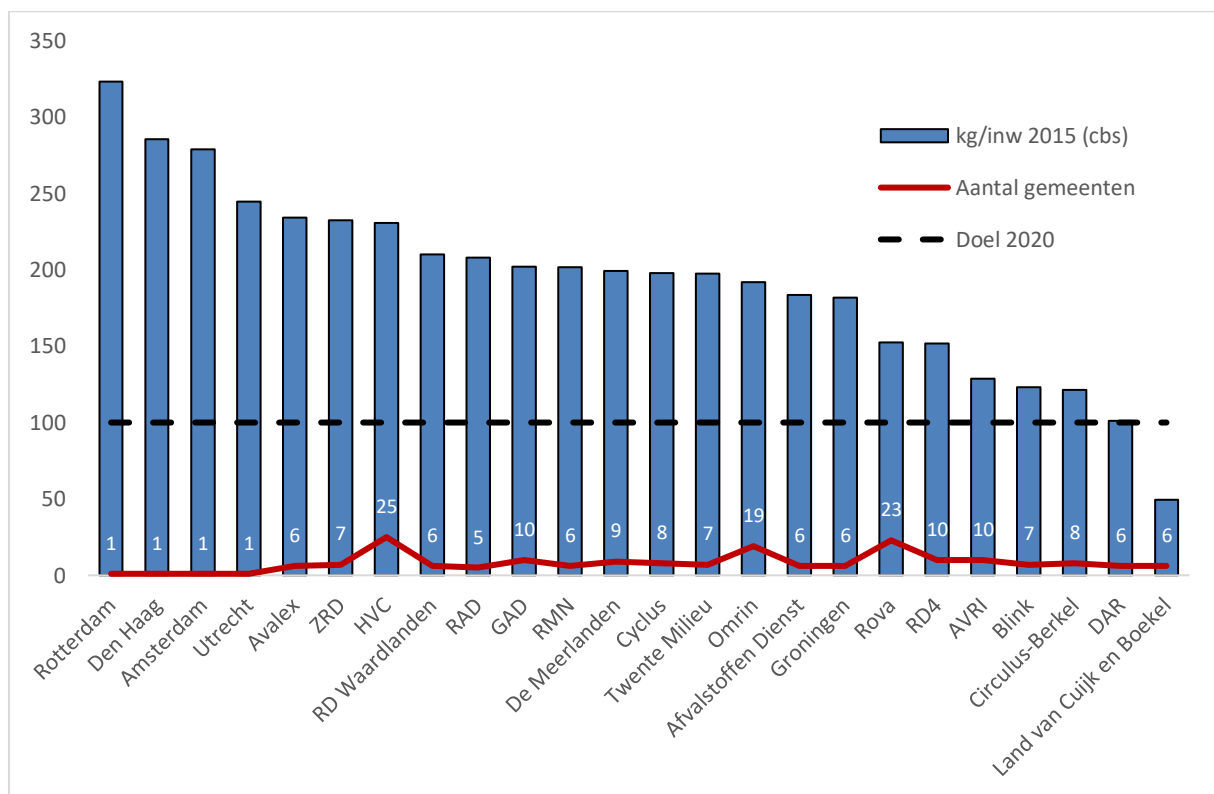
De wijze van inzamelen en de tarifiering zijn niet alleen van invloed op de kwantiteit, maar ook op de kwaliteit. Dat geldt a fortiori voor de meest recente grondstof die is toegevoegd aan het pallet van in te zamelen huishoudelijke grondstoffen, kunststof verpakkingen. Bij deze grondstof is het onderwerp kwaliteit - of eerder het ontbreken daarvan - een serieus issue geworden. Wat ook bij de andere grondstoffen uiteindelijk is gelukt – om de kwaliteit en de recycling naar elkaar toe te laten ‘groeien’ – zal met gerichte maatregelen ook bij de kunststof verpakkingen moeten gebeuren. Dat gaat niet vanzelf en kost tijd. Dit laat onverlet dat de rest van het grondstoffenpallet baat heeft bij het in de kringloop houden van materialen. Zo is bijvoorbeeld de grootste fractie in het restafval, de relatief zware organische fractie, in beginsel uitermate geschikt om in de kringloop te houden. Het enige wat hiervoor nodig is, zijn burgers die bereid zijn het te scheiden.

Ranking

Om de scheidingsprestaties bij inzamelbedrijven inzichtelijk te maken is onder het motto ‘hoe minder restafval hoe meer recycling’ een ranking gemaakt van de 20 grotere overheidsgedomineerde inzamelbedrijven. Hierbij gold als criterium dat het inzamelbedrijf bij vijf of meer gemeenten het huishoudelijk restafval inzamelt of laat inzamelen. Daarnaast zijn de G4 in de ranking opgenomen. In alle gevallen gaat het om gewogen gemiddelden per inwoner per inzamelbedrijf of categorie.

In onderstaand figuur is e ranking voor 2015 op basis van CBS-cijfers die op deze manier wordt verkregen weergegeven.

Restafval per inwoner naar overheidsgedomineerde inzamelbedrijven in 2015 (CBS) inclusief nascheiding vergeleken met de Vang-doelstelling 2020

Bij de gemeenten die nascheiden is een correctie toegepast in verband met het nagescheiden kunststof verpakkingsafval per inwoner. In dit artikel is het effect van het afscheiden van organisch materiaal bij nascheiden niet in mindering gebracht omdat dit materiaal (ONF) uiteindelijk wordt verbrand. In het geval van Amsterdam zijn de data van alle zeven deelgemeenten opgeteld.

Zoals te verwachten sluiten de inzamelbedrijven van de G4 de ranking. De bedrijven die inzamelen of laten inzamelen bij gemeenten met diftar in de vorm van de dure zak (Land van Cuijk en Dar) voeren de ranking aan. De inzamelbedrijven met de laagste hoeveelheid per inwoner kennen in bijna alle gevallen een of andere vorm van diftar.

Voorspelling

Onlangs publiceerde het CBS de inzamelresultaten per gemeente over 2016. Een interessante validatiemogelijkheid van het model dat wij ontwikkelden. De afwijking ten opzichte van de voorspelling in oktober 2017 van de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner bedroeg 2,5 procent.

In onderstaande tabel wordt de ranking weergegeven in 2017 zoals voorspeld door het model, waarbij de ontwikkelingen op het gebied van nascheiden bij de G4 om evidente redenen nog niet zijn meegenomen.

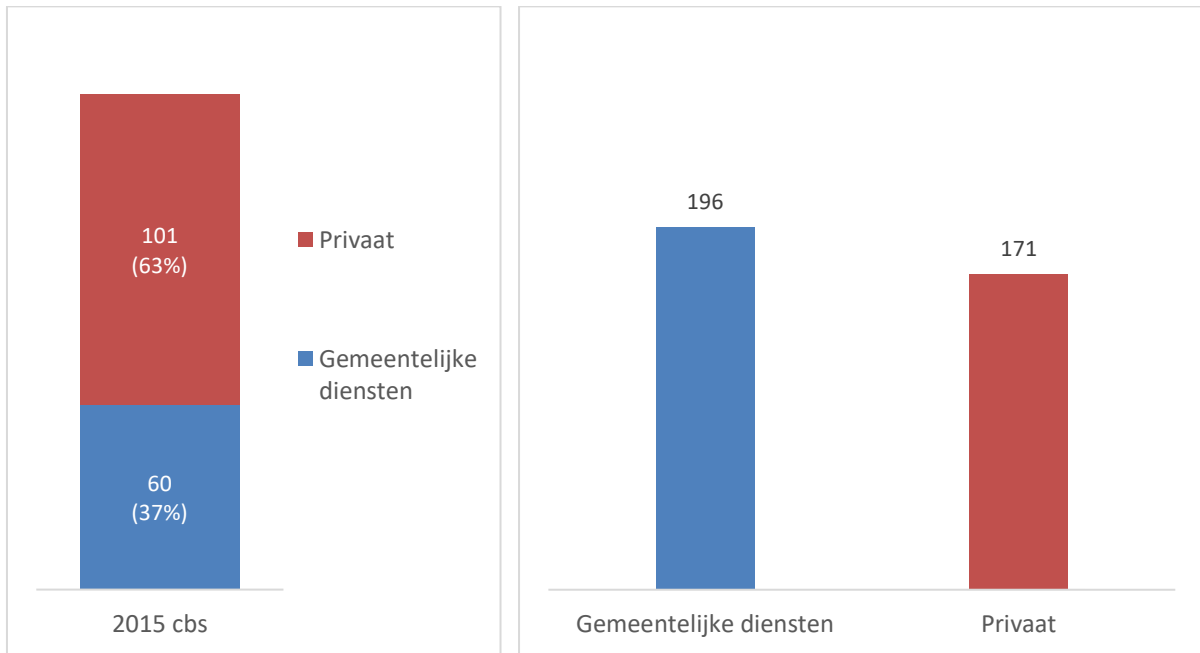
Ranking van overheidsgedomineerde inzamelbedrijven voor 2015 (CBS) vergeleken met de ranking 2017 uit het F&L model inclusief nascheiding

Inzamelaar	Ranking 2017 (F&L model)	Ranking 2015 (CBS)	Verbetering in de ranking
Land van Cuijk en Boekel	1	1	-
Circulus-Berkeel	2	3	1.0
Dar	3	2	-1.0
Blink	4	4	-
Avri	5	5	-
Rova	6	7	1.0
RAD	7	16	9.0
RD4	8	6	-2.0
Twente Milieu	9	11	2.0
Groningen	10	8	-2.0
GAD	11	15	4.0
Omrin	12	10	-2.0
Afvalstoffen Dienst Den Bosch	13	9	-4.0
Cyclus	14	12	-2.0
RMN	15	14	-1.0
De Meerlanden	16	13	-3.0
RD Waardlanden	17	17	-
HVC	18	18	-
ZRD	19	19	-
Avalex	20	20	-
Utrecht	21	21	-
Amsterdam	22	22	-
Den Haag	23	23	-
Rotterdam	24	24	-

Een significante verbetering in de ranking doet zich in 2017 voor bij RAD waarbij alle vijf gemeenten (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen) in 2016 diftar hebben ingevoerd. De verbetering bij GAD komt door frequentieverlagingen van afvalinzameling in 2017. Ook bij Twente Milieu doet zich een verbetering in de ranking in 2017 voor omdat meerdere gemeenten diftar hebben ingevoerd (Enschede, Hof van Twente en Oldenzaal) en gemeenten de inzamelrequentie van het restafval hebben verlaagd (Almelo en Borne in 2017 en Lossier in 2016).

Verder valt op dat de hoeveelheid restafval per inwoner bij de gemeenten die het restafval zelf inzamelen gemiddeld aanmerkelijk hoger is dan bij de gemeenten die dit door een private inzamelaar laten doen. Deze gemeenten zijn niet in de ranking meegenomen, maar worden onderstaand apart getoond.

Aandeel gemeenten met een gemeentelijke inzameldienst versus gemeenten met een private inzamelaar en gemiddelde hoeveelheid restafval in kg per inwoner in 2015

Uit nadere analyse van de betreffende gemeenten komt naar voren dat gemeenten die het afval door een private inzamelaar laten inzamelen doorgaans veel kleiner zijn dan gemeenten die zelf het afval inzamelen. Een uitzondering is de diftargemeente Maastricht.

Wat de ranking duidelijk maakt, is dat de grotere verschuivingen zich voordoen bij de inzamelbedrijven waar de betrokken gemeenten maatregelen nemen die invloed hebben op het fysieke gedrag. Verder is eerder gepleit voor een aangepaste doelstelling voor de grote gemeenten. De ranking ondersteunt dit pleidooi.

Frans Föllings en Carina Lange

Frans Föllings is oprichter van onderzoeksbureau Zensure en Carina Lange van adviesbureau Aili Consulting.